

BUREAU EUROPA
PRESENTEERT

bureau
europa

Platform
voor
architectuur
& design

JO
COENEN
40
JAAR
WERKEN
IN
EUROPA

JO COENEN
40 YEARS OF WORKING IN EUROPE

Jo Coenen, bouwmeester van internationale bekendheid, behoort tot de generatie van Nederlandse architecten die gestudeerd hebben in de 70er jaren en architectuur nog steeds als kunstvorm benaderen. Die liefde voor architectuur, voor het ontwerp en het vakmanschap, overkoepelt een aantal overpeinzingen die Coenen tijdens zijn 40-jarige carrière hebben beziggehouden en die door zijn iconische architectuur in heel Europa sterk worden weerspiegeld.

De architectuur van Jo Coenen hecht waarde aan de balans tussen functie en schoonheid, een betekenisvolle architectuur die nooit slechts een gebouw vormt, maar ook een hele ruimte vult. Gebouw en omgeving beïnvloeden elkaar zoals ze ook ons, de alledaagse gebruiker, beïnvloeden. Architectuur is dan ook een kwestie van compositie en combinatie. Dat maakt het ontwerpen van een openbaar gebouw tot de grootste uitdaging en verantwoordelijkheid in het curriculum van deze architect - en een waar huzarenstukje als het gebouw slaagt in zijn opzet, mensen verliefd maakt op architectuur en hen leert zichzelf en hun omgeving beter te begrijpen.

Hoe zorgt de positie van een publieke ruimte in de stad voor verbinding? Hoe wordt een openbaar gebouw instinctief gebruikt dankzij duidelijke architectuur? Hoe krijgen erfgoed en afgeleefde stadsdelen nieuw leven? Door Jo Coenen gepresenteerd bij Bureau Europa, garanderen deze overpeinzingen beter inzicht op de veelomvattendheid en de grote betekenis van alle architectuur.

Jo Coenen

De in 1949 in Heerlen geboren architect studeert in 1975 af in Architectuur & Stedenbouw aan TU Eindhoven en start in 1980 in diezelfde stad zijn eerste praktijk. Met het aan architecten toevertrouwde ontzag voor hun voorgangers, bepleit Coenen vanaf het begin een groter historisch besef en respect voor elke context. Diepgang en continuïteit zijn bij het ontwerpen van nieuwe gebouwen en ruimten cruciaal. Als stedenbouwkundig

supervisor drukt hij zijn stempel op steden in binnen- en buitenland, waaronder natuurlijk Maastricht met de wijk Céramique en met het centrum van Leidsche Rijn in Utrecht.

In 2000 werd Coenen voor vier jaar tot Rijksbouwmeester benoemd en maakte hij van zijn gedachtegoed een rijkvisie. De vernieuwde methode in het architectuurklimaat ligt besloten in het doorbouwen op het bestaande. Architectuur werd opnieuw een belanghebbend thema in het Nederlandse politieke landschap door Coenens innovatieve benadering tot het hergebruik van erfgoed. Met zijn academische carrière en internationale doctoraten leidt Coenen een nieuwe generatie architecten op in Eindhoven, Karlsruhe, Lausanne, Aken, Delft en Milaan - waarbij hij zijn studenten "De Kunst van Versmelting" (naar zijn inaugurele rede, Delft, 2006) van heden en verleden bijbrengt. De @MIT-afdeling (Restauratie, Modificatie, Interventie en Transformatie) aan TU Delft is hiertoe in 2006 opgericht. Bovendien bepleit hij een gedegen praktijkervaring voor elke jonge architect, wat nu als Nederlandse wet geldt. De Professional Experience Programme (PEP) wordt hiertoe landelijk in het leven geroepen.

Internationally renowned architect Jo Coenen belongs to the generation of Dutch architects who studied in the 1970s and still approach architecture as an art form. This love of architecture, of design and craftsmanship, encompasses numerous subjects that have preoccupied Coenen during his 40-year career and which is reflected in his iconic architecture throughout Europe.

Jo Coenen's architecture values the balance between function and beauty, a meaningful architecture that as well as forming a building also fills an entire space. Edifice and environment influence each other, just as they affect us, the day-to-day user. Architecture is, therefore, a matter of composition and combination. These factors make designing a public building the most significant challenge and responsibility in Jo Coenen's work. Such a building is a true masterpiece when it succeeds in its design, makes people fall in love with architecture, and teaches them to understand themselves and their surroundings better.

How does the position of public space in the city ensure connection? How can architectural clarity foster intuitive use of a public building? How are heritage and decaying city districts revived? These considerations, which Jo Coenen outlines at Bureau Europa, guarantee a better understanding of architecture's comprehensiveness and significance.

Jo Coenen

Born in Heerlen in 1949, Jo Coenen graduated in Architecture & Urban Planning

from Eindhoven University of Technology in 1975. He started his first practice in the same city in 1980. Architects were entrusted with respecting their predecessors, and from the outset, Coenen has advocated greater historical awareness and respect for every context. Depth of thought and continuity are crucial when designing new buildings and spaces. As an urban planning supervisor, he has made his mark on cities at home and abroad, including, of course, the Céramique district in Maastricht and Leidsche Rijn Centrum in Utrecht.

In 2000, Coenen was appointed Chief Government Architect for four years. He turned his ideas into a national vision. The renewed method in the architectural climate was to build on what already exists. Coenen's innovative approach to the reuse of heritage returned architecture's significance to the Dutch political landscape. Through his academic career and international doctorates, Coenen has trained a new generation of architects in Eindhoven, Karlsruhe, Lausanne, Aachen, Delft, and Milan. He has taught his students 'The Art of Blending' past and present (following his 2006 inaugural speech at TU Delft). TU Delft introduced the @MIT (Restoration, Modification, Intervention and Transformation) department for this purpose in 2006. Moreover, his advocacy of a solid practical experience for every young architect led to this curriculum element becoming Dutch law. The Professional Experience Program (PEP) is being set up nationally for this purpose.

LES 1 KOESTER DE GESCHIE- DENIS ALS VRIEND

De architect neemt het erfgoed mee in zijn ontwerpen. Nieuwe gebouwen krijgen invulling en betekenis met kennis van het verleden.

Ons verleden leeft in ons voort. De architect zoekt daarom ook continu naar bestaansredenen en betekenissen voor zijn ontwerpen, om de omvang en invulling van een gebouw te kunnen definiëren. Elk nieuw gebouw past altijd in een bestaande omgeving: de invloed van zowel het gebouw als de omgeving is daarom wederkerig. Dat karakter van een plek, die *genius loci*, straalt altijd af op een gebouw en kan daarom zelfs het centrale thema voor een nieuw ontwerp worden. Zo wordt de kracht van de traditie telkens weer opnieuw verwoord en valt een gebouw op natuurlijke wijze op zijn plaats.

Voor de Universiteit Maastricht werd een nieuwe campus in Randwyck ontworpen als uitbreiding van de traditionele stad. Tegelijkertijd werkte Coenen aan het installeren van faculteiten in monumentale kloosterpanden en stadspaleizen in de binnenstad. Hoewel ze verspreid zijn over het centrum en elk met een luisterrijk verleden, zorgden nieuwe doorgangen en routes in, om en naar de gebouwen voor nieuw leven. Een modern organisme ontstond in het bestaande. Ingrijpende architectonische interventies hebben de gebouwen een andere invulling gegeven. Coenen heeft er tijdens zijn Rijksbouwmeesterschap voor gepleit om het hergebruik van oude gebouwen en de nieuwe invulling van afgeleefde stadsdelen met moderne architectuur tot gevestigde praktijk te maken.

De architect is een meester in het uitvinden van nieuwe gedaanten. Dat is een nuttig talent, waar oude gebouwen en infrastructuur vaak niet meer als praktisch worden ervaren voor verdere ontwikkeling en waar nieuwe stadsdelen tegelijk als kil en zielloos aandoen. Oude gebouwen krijgen toekomstig nut, met hergebruik van de kern, behoud van het interieur of zelfs enkel de façade. Herkenning en houvast worden zo bewaard. Nieuwe, sterke ruimtelijke structuren die openstaan voor diverse functies zijn essentieel voor de vernieuwing van de stad, verbeteren een bestaande context en verzekeren ecologische, culturele en maatschappelijke duurzaamheid.

LES 1
KOESTER DE GESCHIEDENIS ALS VRIEND

LESSON 1 CHERISH HISTORY AS A FRIEND

The architect's designs appreciate heritage. New buildings gain interpretation and meaning through knowledge of the past.

Our past lives on in us. Therefore, to define a building's size and use, architects constantly seek meanings and reasons for existence for their designs. Every new building is an insertion into an existing environment. Hence, a building and its surroundings reciprocally influence each other. A location's character, the *genius loci*, always radiates onto a building and can even become the central theme for a new design. Thus, the power of tradition is expressed at every turn, and a building naturally falls into place.

A new campus in Randwyck was designed for Maastricht University as an extension of the traditional city. At the same time, Coenen worked on installing faculties in monumental monasteries and city mansions in Maastricht. Although each has a notable past and are dispersed throughout the city centre, the new passages and routes in and around the buildings infuse them with new life. A modern organism was created in the existing situation. Radical architectural interventions have given the buildings a different interpretation. During his tenure as Chief Government Architect, Coenen advocated making the reuse of old buildings and reinterpreting run-down city districts with modern architecture an established practice.

The architect is a master of inventing new forms. This is a useful talent where old buildings and infrastructure are often no longer seen as practical for further development and new city districts also seem cold and inert. Reusing an old building's core or preserving its interior, or even just the façade, will maintain its future usefulness. Recognition and comprehension are thus preserved. New and robust spatial structures that are functionally adaptable are essential for urban renewal, improving an existing context, and ensuring ecological, cultural, and social sustainability.

LESSON 1
CHERISH HISTORY AS A FRIEND

LES 2 DE ARCHITECT VERBINDT

Het publieke gebouw,
the Civic Centre, dient als
verbindingsknoop in de
versnipperde stad en als het
ontmoetingspunt van vandaag.

De compositie van iets nieuws in combinatie met het bestaande, maakt van het openbare gebouw en de publieke ruimte één van de hoogtepunten van Jo Coenens architectencarrière. Het maken van de openbare ruimte zowel in als rondom het gebouw is een centraal thema in zijn oeuvre. Denk bijvoorbeeld aan de prominente stadsbibliotheken van onder meer Dortmund, Amsterdam, Milaan en Maastricht. De uitstraling van deze gebouwen nodigt altijd uit om naar binnen te komen. De instinctieve, doelbewuste route door het gebouw, de *promenade architecturale*, brengt je langs alle functies en helpt je het gebouw beter te begrijpen, zoals duidelijk blijkt in de opzet van het NAI Rotterdam (nu Het Nieuwe Instituut) en de Openbare Bibliotheek Amsterdam.

Het openbare gebouw heeft ook een externe verbindende functie. De veelvuldige invulling van een publieke ruimte moet uitgedrukt worden in haar uitstraling en afmetingen, in haar verhouding tussen verschillende verdiepingen, middenruimtes en afgeschermd kamers en hoeken, maar ook door haar specifieke plek in de stad. De openbaarheid van een gebouw verknoopt routes langs de omringende gebouwen en brengt parkachtige buitenruimtes en de verschillende stadsdelen bij elkaar. Die verbindingen brengt Coenen tot stand door een ruimhartige, allesomvattende opzet van begane grond, souterrain en eerste verdieping die versmelten met de bestaande omgeving.

De essentiële connecties die Jo Coenen met zijn nieuwe ontwerp zo maakt, maken het publieke gebouw tot spil in de omgeving. Door respectvolle inpassing in de aanwezige context blijft het gebouw in al zijn functies prettig, herkenbaar en comfortabel. Daardoor is zijn ontwerp radicaal in het vernieuwend potentieel. Idealiter valt het gebouw instinctief op zijn plek. Het publieke gebouw brengt op die manier mensen bij elkaar en vertelt door middel van architectuur het verhaal over hun identiteit en verleden, hun waarden en ambities. *The Civic Centre* helpt zo een continu veranderende maatschappij zich beter thuis te voelen in de stad waar ze van houdt.

LESSON 2 THE ARCHITECT CONNECTS

The public building, the Civic Centre, serves both as a connecting node in the fragmented city and as today's meeting point.

What makes Jo Coenen's public buildings and public spaces a highpoint of his architectural career is how he combines the existing with the new. Creating public space in and around a building is central to his oeuvre. Consider, for example, the inviting presence of his renowned city libraries for Dortmund, Amsterdam, Milan, and Maastricht. These building's intuitive and purposeful routing, the *promenade architecturale*, ushers you along all of its functions. It helps you understand the building better, as is evident in the design of the Netherlands Architecture Institute in Rotterdam (now Het Nieuwe Instituut) and the Amsterdam Public Library.

The public building also has an external connecting function. A public space's manifold interpretations are expressed through its look and dimensions; its relationship between different floors, central areas, and peripheral rooms and corners; and its specific urban location. The building's publicness interconnects routes along the surrounding buildings. It brings together park-like outdoor spaces and the different parts of the city. Coenen achieves these connections through a generous, all-encompassing layout of the ground floor, basement, and first floor, which merges with the existing environment.

The essential connections that Jo Coenen creates with his new design make the public building an environmental pivot. Through respectful integration into the existing context, the building remains pleasant, recognisable, and comfortable in all its functions. As a result, the innovative potential of his design is also radical. Ideally, the building instinctively falls into place. The public building thus brings people together. Its architecture articulates their identity, history, values, and ambitions. In this way, the Civic Centre helps an ever-changing society to feel more at home in the city it loves.

LES 3 HOUD VAN JE STAD

Neem de betovering van de publieke ruimte als startpunt en als schetsblad voor nieuwe stadsdelen. De architect weet hoe de stad functioneert en wat ze voor je kan betekenen.

De liefde voor het ontwerp die elke architect heeft, vertaalt zich al gauw naar zijn liefde voor de stad. Hij put inspiratie uit de geschiedenis door zich te verdiepen in het werk van zijn voorgangers: hoe de parken, pleinen en markten functioneren; welke rol stadhuizen, kerken en universiteiten spelen; hoe de pracht van de buitenruimte het decor van het stadsleven kan zijn - kortom: hoe de bestaande situatie ons leert de stad te begrijpen en te vernieuwen voor een blijvend betoverende toekomst.

Die Romantiek blijkt bij een architect als Jo Coenen vanzelf ook uit het werkethos om bestaande omgevingen als bouwkundig herbruikbaar te zien en afgeleefde, oude gebouwen een nieuw voortbestaan te gunnen. Maar daarbuiten, met het ontwerpen van verbindingsknopen om de stad leefbaarder te maken, kan de architect een nog grotere invloed uitoefenen: hij neemt een verlaten gebied onder de loep, zoals een oud industrieterrein, en transformeert het tot een waardige uitbreiding van het stedelijk domein.

In Maastricht is de wijk Céramique daar inmiddels een schoolvoorbeeld van geworden. Waar het oude fabriekenterrein op de oostoever van de Maas vroeger de grens van de oude stad markeerde, heeft de Gemeente met de masterplannen van Jo Coenen Maastricht met 23 hectare kunnen doen groeien. De wijk was een lab voor internationale samenwerkingen met bekende architecten als Botta, Siza en Rossi. Het is daarom een toonbeeld van een Europese architectuur geworden. Een ander project uit Coenens internationale oeuwre, zoals ook Belval in Esch-sur-Alzette (Luxemburg), is het centrum van de nieuwe wijk Leidsche Rijn in Utrecht. Vanaf 2002 is het in weergaloos tempo in aanbouw bovenop de kap van de lange A2-tunnel. De wijk zal het stadsklimaat van Utrecht een geheel nieuw karakter geven.

LESSON 3 LOVE YOUR CITY

Take the enchantment of public space as a starting point and as a sketch page for new parts of the city. The architect knows how the city functions and what it can do for you.

Every architect's love for the design soon translates into their love for the city. The architect draws inspiration from history by delving into predecessors' work. The function of parks, squares, and markets. The role of city halls, churches, and universities. How the splendour of the outdoor space can provide the backdrop for urban life. In short, how the existing situation teaches us to understand and renew the city for a permanently enchanting future.

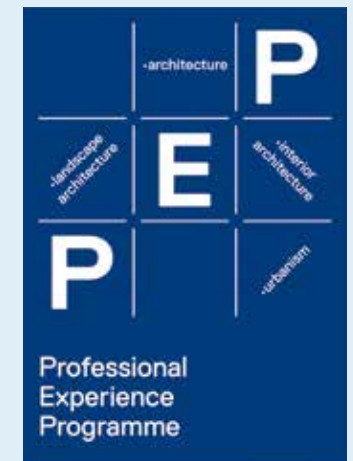
For Jo Coenen, this Romanticism is also evident in an approach which revitalises worn-out, old buildings and considers existing environments as constructively reusable. By designing connecting nodes to make the city more liveable, the architect can exert more influence. By analysing an abandoned area, such as an old industrial estate, it can be transformed into a worthy extension of the urban domain.

Maastricht's Céramique district is a textbook example of this. Jo Coenen's plans have allowed the municipality to expand Maastricht by 23 hectares onto a former industrial site, once part of the old city boundary, on the east bank of the Meuse. The district was a laboratory for international collaborations with well-known architects, such as Botta, Siza, and Rossi. It has subsequently become a model for European architecture. Similar projects from Coenen's international oeuvre include the Belval quarter in Esch-sur-Alzette, Luxembourg, and the centre for Utrecht's new Leidsche Rijn district. The latter began construction at an unprecedented pace on top of the long A2 tunnel in 2002. It will transform the character of Utrecht's city climate.

LES 4 DE ARCHITECT NEEMT VERANTWOOR- DELIJKHEID

Het plezier van het scheppen is niet vrijblijvend. Het stelt de bouwmeester in staat zijn van oudsher centrale positie opnieuw te nemen en nieuwe talenten te helpen bij hun ontwikkeling.

Bovenal heeft de architect een passie voor het vakmanschap en de schoonheid van het creëren en die wil hij doorgeven aan toekomstige generaties. Intimi kennen Jo Coenen als iemand die al schetsend denkt en te werk gaat - een curieus gebruik in het digitale tijdperk. Door te tekenen interpreteert de architect continu de wereld om zich heen: elke schets, elke nieuwe visie, elke interventie verandert de bestaande context, het karakter van een plek, het silhouet van een stad. De architect wordt zo een leraar: iemand die blijvend invloed kan uitoefenen op hoe wij de wereld zien en hoe we erin leven.

Maar ook is de architect maatschappelijk betrokken. Vraagstukken over revitalisering van stadsdelen en nieuwe functies van oude openbare gebouwen zijn kwesties die dieper tasten dan de ontwerpdiscipline. Architectuur is een dialoog, waarin de architect de relatie tussen mens en stad vaak impliciet mee definieert. Als Rijksbouwmeester heeft Jo Coenen de traditionele waardering voor de discipline weten te herstellen door architectuur opnieuw te ijken: de architect koestert de geschiedenis, net als zijn medemens, en bewaakt deze in het nieuwe ontwerp.

Het herwaarderen van erfgoed en de bestaande context werd door Coenen ook geïntroduceerd als pijler binnen het Nederlandse architectuuronderwijs. Tevens lanceerde hij wat hij het Experiment noemt en wat later tot het Professional Experience Programme (PEP) uitgroeide. In deze visie behelst het onderwijs meer onderzoek en praktijkervaring, stages en beroepsbegeleiding, zodat een jonge architect zich na jaren beproefde ervaring als gedegen vakman kan bewijzen. Anno 2020 is Coenens gedachtegoed de institutionele praktijk in heel ontwerpend Nederland. Architectuur is opnieuw een nationale trots geworden.

LESSON 4 THE ARCHITECT TAKES RESPONSIBILITY

The pleasure of creating has its obligations. It enables the architect to retake a central position and support new talents in their development.

Above all, the architect has a passion for the craftsmanship and beauty of creation and wants to pass this on to future generations. Close friends know Jo Coenen as someone who thinks and works in a sketch-like way - a curious practice in the digital age. The architect continuously interprets the world around him by drawing. Every sketch, every new vision, every intervention changes the existing context, the character of a place, or the silhouette of a city. The architect thus becomes a teacher: someone who can continue to influence how we see the world and inhabit it.

But the architect is also socially engaged. Revitalising city districts and creating new functions for old public buildings raises concerns that go deeper than the design discipline. Architecture is a dialogue in which the architect defines, often implicitly, the relationship between humans and the city. As Chief Government Architect, Jo Coenen was able to restore the traditional appreciation for architecture by recalibrating it. The architect cherishes history, just like his fellow human, and preserves it in the new design.

Coenen introduced the reappraisal of heritage and the existing context as a pillar in architectural education in the Netherlands. He also launched what he calls the Experiment, which later developed into the Professional Experience Program (PEP). This vision of education includes more research, practical experience, internships, and professional guidance, allowing young architects to prove themselves as thorough craftspeople after years of demonstrated experience. In 2020, Coenen's ideas have become institutional practice for design throughout the Netherlands. Architecture has once again become a national pride.

CREDITS

Curator Jo Coenen

Supervisor Floor van Spaendonck

Graphic design Dennis van Eikenhorst

Spatial design Olivier Graeven, Lorenzo Castellani Lovati, Gregorio Pistolesi, Sada Shirafuji

Project leader Ilona van den Brekel

Project assistent Agnes Paulissen

Doc C archival work Alexei Gleiser, Danny Schiffeleers

Film and editing Max van Even, Daniel van Hauten

Texts Remco Beckers

Translation Jason Coburn

Marketing Emmanuel 'Maan' Merkus & Willemijn Doelman

Construction team Fran Hoebergen, Charlotte Koenen, Dennis Ceha, Mats Dewaide, Emanuel Riksen, Stefan Vontobel

WITH THANKS TO

JCAU Architect & Urbanist
ir. Abe Bonnema Stichting
Politecnico di Milano
Gemeente Maastricht
Provincie Limburg
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie
Van der Plas Interieur
Van Stokkum Natuursteen bv

JCAU
JO COENEN
ARCHITECTS & URBANISTS

**stimuleringsfonds
creatieve industrie**

Gemeente Maastricht

provincie limburg

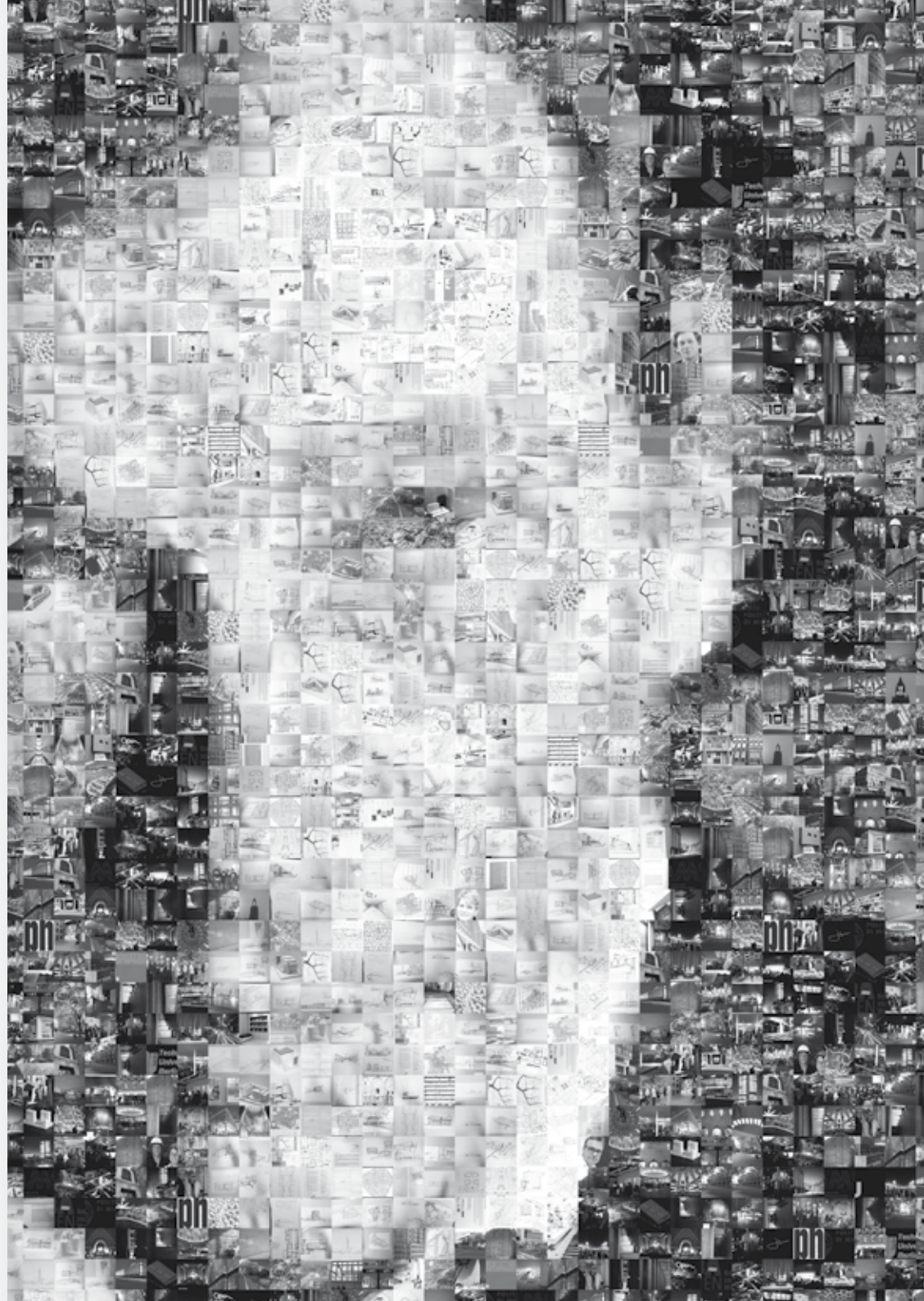
**ABE BONNEMA
STICHTING**

**bureau
europa** / Platform voor
architectuur
& design

Bureau Europa, platform voor architectuur en design wordt door de Gemeente Maastricht, de Provincie Limburg en Het Stimuleringsfonds voor de Creatieve Industrie ondersteund.

Bureau Europa, platform for architecture and design is supported by the City of Maastricht, the Province of Limburg and Het Stimuleringsfonds voor de Creatieve Industrie.

Timmerfabriek Boschstraat 9
6211 AS Maastricht, NL
www.bureau-europa.nl

**bureau
europa**

Platform
voor
architectuur
& design

BUREAU-EUROPA.NL